

Examen VMBO-GL en TL

2017

tijdvak 1
maandag 15 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 45 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 61 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

---

tekst 1

Strafrechtadvocaten vrezen voor ...

De bezuinigingen die de staatssecretaris van Justitie wil doorvoeren op de gesubsidieerde rechtsbijstand zullen leiden tot ... . Strafrechtadvocaten gaan namelijk pro-deozaken¹⁾ weigeren en de voorkeur geven aan zaken van cliënten die zelf betalen. Dat zeggen twee verenigingen van strafrechtadvocaten op basis van een enquête onder hun leden.

noot 1 pro-deozaken = rechtszaken waarbij de overheid betaalt voor de advocaat van verdachten die de rechtsbijstand niet kunnen betalen

naar: www.volkskrant.nl van 27 oktober 2014

- 1p 1 Wat moet tweemaal op de puntjes in tekst 1 worden ingevuld?
- A klassenjustitie
  - B meer lik-op-stuk-beleid
  - C meer transacties
  - D witteboordencriminaliteit

tekst 2

T.Z. in hoger beroep veroordeeld tot zwaardere straf

T.Z. heeft in hoger beroep een gevangenisstraf gekregen van 40 maanden, waarvan 24 voorwaardelijk, met een proeftijd van drie jaar. Dit is een zwaardere straf dan de gevangenisstraf van 30 maanden, waarvan 15 voorwaardelijk, die hij in juli opgelegd kreeg. T.Z. drong in januari 2015 de televisiestudio van de NOS in Hilversum binnen met een alarmpistool¹⁾ in zijn handen. T.Z. vond dat de NOS het nieuws manipuleerde en daarmee invloed uitoefende op de publieke opinie. Hij eiste zendtijd om dat duidelijk te maken aan de kijkers van het journaal.

noot 1 alarmpistool = pistool dat op een echt vuurwapen kan lijken, maar alleen een knal geeft en geen kogels afschiet

naar: www.elsevier.nl van 22 december 2015

Lees tekst 2.

- 1p 2 Wat houdt de straf in die T.Z. in hoger beroep heeft gekregen?
- A Hij moet 16 maanden de cel in, maar als hij in de proeftijd weer een strafbaar feit pleegt, moet hij nog 24 maanden extra de cel in.
  - B Hij moet 16 maanden de cel in, maar als hij zich niet goed gedraagt in de gevangenis moet hij nog 24 maanden extra de cel in.
  - C Hij moet 40 maanden de cel in, maar als hij in de proeftijd weer een strafbaar feit pleegt, moet hij nog 24 maanden extra de cel in.
  - D Hij moet 40 maanden de cel in, maar als hij zich goed gedraagt, komt hij na 16 maanden vrij.

Zie tekst 2.

- 1p 3 Wie kunnen er na de uitspraak in juli in hoger beroep zijn gegaan?
- A alleen de NOS
  - B alleen de officier van justitie
  - C alleen T.Z.
  - D de NOS en de officier van justitie
  - E de NOS en T.Z.
  - F de officier van justitie en T.Z.

tekst 3

T.Z. in hoger beroep veroordeeld tot zwaardere straf (vervolg)

T.Z. had een dreigbrief laten zien aan de bewakers bij de receptie van de NOS, had een groot wapen bij zich, en droeg een oortje waardoor het leek alsof er nog andere mensen bij betrokken waren. Het NOS Journaal werd die avond niet zoals gewoonlijk uitgezonden. Op televisie is voortdurend zichtbaar of hoorbaar geweest hoe T.Z. zich met het wapen en een beveiligingsmedewerker in de studio bevond.

naar: nos.nl van 22 december 2015

Lees tekst 3 en zie tekst 2.

- 1p 4 Criminaliteit heeft behalve materiële ook immateriële gevolgen. Mensen kunnen zich bijvoorbeeld bang en onveilig voelen.
- Geef een mogelijk **ander** immaterieel gevolg van het strafbare gedrag van T.Z.

tekst 4

Noodbevel

In Apeldoorn zijn zondagmiddag vier mensen aangehouden tijdens de demonstratie van de beweging Pegida¹).

Rond 13.00 uur is een noodbevel ingegaan op en rond de route die de Pegida-demonstranten liepen. Dit omdat tegendemonstranten gezien waren dicht bij deze route. Het noodbevel bood de politie meer mogelijkheden om mensen weg te sturen.

noot 1 Pegida omschrijft zichzelf als een beweging tegen de islamisering van Europa.

naar: www.destentor.nl van 17 januari 2016

Lees tekst 4.

- 1p 5 Wie heeft het noodbevel afgegeven?
- A de burgemeester van Apeldoorn
  - B de commissaris van de Koning
  - C de hoofdcommissaris van politie
  - D de officier van justitie

tekst 5

Eis: 16 en 14 jaar cel tegen crimineel stel

Het Openbaar Ministerie heeft vrijdag voor de rechtbank zware gevangenisstraffen geëist tegen het tweetal dat vorig jaar een spoor van geweld trok door Nederland. Tegen A.P. werd 16 jaar cel geëist, tegen E.B. 14 jaar. Op de publieke tribune, voor een groot deel gevuld met slachtoffers en hun familieleden, werd voorzichtig geapplaudisseerd toen de eis werd uitgesproken.

naar: de Volkskrant van 7 maart 2015

- 1p 6 Welk onderdeel van een rechtszitting wordt in tekst 5 beschreven?
- A de tenlastelegging
  - B het laatste woord
  - C het pleidooi
  - D het requisitoir
  - E het vonnis

- 2p 7 Uit tekst 5 blijkt dat A.P. en E.B. niet volgens het jeugdstrafrecht zijn berecht, maar volgens het volwassenstrafrecht.
→ Noem **twee** zaken waaruit dat blijkt.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
- 1 In het jeugdstrafrecht staat dat .... en in tekst 5 staat ...
  - 2 In het jeugdstrafrecht staat dat .... en in tekst 5 staat ...

tekst 6

Vooroordelen bij agenten

Paul Mutsaers deed onderzoek naar discriminatie door de Nederlandse politie. Hij liep anderhalf jaar met agenten mee, interviewde agenten en liet agenten dagboeken bijhouden.

Hij vertelt: "Bij meer dan de helft van de verkeerscontroles die ik heb meegemaakt, zeker tientallen keren, werd vooraf een etnische doelgroep bepaald. Meestal richtte men zich op jongeren van een aantal ethniciteiten: Marokkaans, Turks en Surinaams bijvoorbeeld. Als het raampje omlaag ging en er zat een autochtone Nederlander, dan kreeg die te horen: 'U mag doorrijden, u behoort niet tot onze doelgroep.' Het bekende verhaal is dat we die etnische groepen vaker terugzien in de misdaadcijfers."

naar: Trouw van 9 juni 2015

- 1p 8 Met welk kenmerk van de rechtsstaat botst het politie-optreden dat Mutsaers in tekst 6 beschrijft?
- A handhaving van de rechtsorde
  - B machtenscheiding
  - C rechtsgelijkheid
  - D rechtszekerheid
- 1p 9 Om een beeld te krijgen van de omvang van criminaliteit in Nederland wordt gebruikgemaakt van verschillende soorten onderzoek en statistieken. Deze onderzoeken en statistieken hebben elk hun nadelen. Welke kanttekening kun je naar aanleiding van tekst 6 plaatsen bij de misdaadcijfers?
- A De cijfers zijn niet gekoppeld aan de ontwikkeling van de bevolking.
  - B Selectieve opsporing beïnvloedt de cijfers.
  - C Verkeersdelicten worden eerder bekend bij de politie dan minder zichtbare vormen van criminaliteit.
  - D Verschil in aangiftebereidheid heeft invloed op de cijfers.

- 2p 10 Hieronder staat een aantal beweringen over slachtofferonderzoek of daderonderzoek.
- Geef van elke bewering aan of deze gaat over slachtofferonderzoek of over daderonderzoek.
- 1 Bij dit onderzoek komen vernielingen van openbaar bezit minder duidelijk in de cijfers naar voren.
  - 2 Bij dit onderzoek komen zware misdrijven minder duidelijk in de cijfers naar voren.
  - 3 Niet-ontdekte delicten, zoals fraudezaken, komen beter in de cijfers van dit onderzoek naar voren.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1 = ...onderzoek
2 = ...onderzoek
3 = ...onderzoek

tekst 7

‘Nee tegen de houding: Ach, het was maar een bonnetje’

De officieren van justitie Monique ter Hart en Jos van Leijen kijken terug op de veroordelingen in hoger beroep van de verdachten van de vastgoedfraude, de grootste Nederlandse fraudezaak. De officieren van justitie geven antwoord op de vraag waarom de straffen die in hoger
5 beroep zijn gegeven, veel zwaarder zijn dan de straffen die de rechtbank drie jaar geleden gaf.

Volgens Ter Hart is de aandacht voor ethiek¹⁾ en moraal sinds de uitspraak van de rechtbank toegenomen en valt het in deze tijd extra op dat sommigen zich helemaal niet aan de regels hebben gehouden.

10 Volgens Van Leijen geeft het gerechtshof een krachtig signaal dat documenten en rekeningen de werkelijkheid moeten weergeven. Het gerechtshof zegt daarmee hard nee tegen de houding: Ach, het was maar een bonnetje.

Ter Hart kan zich voorstellen dat deze uitspraak van de rechter later een
15 belangrijke gebeurtenis blijkt. “Het laat zien dat de ernst en impact van dit soort delicten heel serieus wordt genomen. We verwachten hier veel van.” Volgens haar zullen heel wat personen in de toekomst aan deze veroordelingen refereren²⁾. Van Leijen: “Dit kan geen enkele rechter wegwuiven.”

noot 1 ethiek = filosofie (leer) over wat goed en kwaad is

noot 2 aan iets refereren = naar iets verwijzen

naar: Het Financieele Dagblad van 7 maart 2015

- 1p 11 Er zijn verschillende maatschappelijke en individuele oorzaken van crimineel gedrag.
Welke **maatschappelijke** oorzaak van crimineel gedrag is in tekst 7 te herkennen?
- A Bij het plegen van criminaliteit schakelen mensen hun schuldgevoel uit.
  - B De samenleving wordt steeds anoniemer.
  - C Een gebrek aan maatschappelijke bindingen bevordert crimineel gedrag.
  - D Er is sprake van een veranderend norm- en waardebesef.

Zie regel 14 tot en met 19 van tekst 7.

- 1p 12 Volgens tekst 7 zullen rechters in de toekomst waarschijnlijk rekening houden met de uitspraak in deze rechtszaak.
Waar zal deze uitspraak bij horen?
- A de fatsoensregels van de rechters
  - B de jurisprudentie
  - C de uitgangspunten in het strafproces
  - D het Wetboek van Strafrecht

- 2p 13 De overheid kan verschillende soorten maatregelen tegen criminaliteit nemen.
Hieronder staat een aantal maatregelen.
→ Geef van elke maatregel aan of deze valt onder repressief beleid of onder preventief beleid.
- 1 meer verlichting langs donkere wegen
  - 2 uitbreiding van het aantal gevangencellen
  - 3 verbeteren van de werkgelegenheid
  - 4 vergroten van de sociale controle
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1 = ... beleid
  - 2 = ... beleid
  - 3 = ... beleid
  - 4 = ... beleid

tekst 8

Dagboek van Anne Frank

Een Duitse student (19) die voor een grote groep mensen de Hitlergroet bracht, heeft een opmerkelijke straf gekregen. Hij moet als straf het dagboek van Anne Frank lezen en er een samenvatting over schrijven. De rechter in Wolfsburg (Duitsland) heeft dat bepaald.

naar: nos.nl van 3 november 2015

Lees tekst 8.

- 1p 14 Welk doel van straffen zal de rechter willen bereiken met het opleggen van deze straf?
- A beveiliging van de samenleving
  - B resocialisatie
  - C voorkomen van eigenrichting
  - D wraak

tekst 9

Politie en crisisdiensten lieten verdachte B.U. telkens lopen

B.U., de verwarde man die verdacht wordt van de moord op zijn zus en een oud-minister, heeft verschillende keren geprobeerd om zijn celstraf uit te zitten.

In de periode rond de moord heeft hij zich meerdere keren gemeld op een politiebureau om te worden opgepakt, 'omdat hij anders strafbare feiten zou gaan plegen'. Politie en crisisdiensten weigerden hem op te nemen, ondanks het feit dat B.U. nog een celstraf van drie jaar moest uitzitten.

naar: justitie.eenvandaag.nl van 24 juni 2015

- 1p 15 Het Openbaar Ministerie heeft verschillende taken, zoals het opsporen van strafbare feiten. Volgens tekst 9 heeft het Openbaar Ministerie een **andere** taak niet goed vervuld.
→ Welke taak is dat?

tekst 10

Veroordeeld

De rechtbank heeft B.U. veroordeeld tot tbs met dwangverpleging voor het doden van zijn zus en een oud-minister. Het Openbaar Ministerie had naast tbs ook een celstraf van acht jaar geëist.

De familie van B.U. noemt de uitspraak een “forse domper” en hoopt op een hoger beroep. Familieleden schrijven in een verklaring dat zij het onwaarschijnlijk vinden dat B.U. volledig ontoerekeningsvatbaar zou zijn toen hij twee zeer geliefde mensen op gewelddadige manier doodde. Volgens hen ontloopt B.U. met alleen tbs zijn verdiende straf.

naar: www.nrc.nl van 13 april 2016

- 2p **16** Hieronder staat een aantal beweringen naar aanleiding van tekst 10.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 De familie van de dader vindt dat het doel vergelding bereikt is met de veroordeling.
  - 2 Het belangrijkste doel dat de rechtbank met de veroordeling zal hebben gehad, is genoegdoening aan de slachtoffers.
  - 3 Het Openbaar Ministerie heeft een hoofdstraf en een maatregel geëist.
  - 4 Uit het vonnis blijkt dat de rechtbank de dader gestraft heeft omdat hij verantwoordelijk wordt gehouden voor zijn daad.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

afbeelding 1

Bekijk afbeelding 1.

- 1p 17 Onder aan afbeelding 1 staat dat je de tips kunt lezen op een website. De naam van de website waar je de tips kunt lezen, is weggelaten. Deze naam geeft het onderwerp van afbeelding 1 weer. Wat is de naam van de website?
- A geenrepressie.nl
  - B iedereenrechtszekerheid.nl
  - C stopheling.nl
  - D tegeneigenrichting.nl
- 1p 18 Er zijn in Nederland verschillende rechterlijke instanties, zoals de rechtbank.
→ Wat is de hoogste rechterlijke instantie?

tekst 11

Klachten over Belastingdienst

Het aantal klachten van burgers over de Belastingdienst is vorig jaar met 31 procent gestegen. De stijging van het aantal klachten komt vooral door problemen met de afhandeling en uitbetaling van toeslagen, zoals huurtoeslag.

naar: radar.avrotros.nl van 25 maart 2015

- 1p 19 Welke officiële instantie neemt de klachten uit tekst 11 in behandeling?
- A de civiele sector van de rechtbank
  - B de Nationale Ombudsman
  - C de Tweede Kamer
  - D het ministerie van Financiën

tekst 12

Opvolger benoemd

De opvolger van ... Henk Mulder is donderdag benoemd door de gemeenteraad van Almere. Hij kreeg 28 stemmen voor.

naar: www.dichtbij.nl van 25 september 2015

- 1p 20 Wat moet op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?
- A burgemeester
  - B commissaris van de Koning
  - C gemeenteraadslid
  - D wethouder

tekst 13

Minister: Zondagswet gehandhaafd

De Zondagswet wordt niet ingetrokken als het aan de minister van Binnenlandse Zaken ligt. Hij gaat hiermee in tegen de wens van de Kamer, die af wilde van de wet die de zondagsrust regelt.

De VVD en D66 dienden een ... in om de Zondagswet in te trekken. De meerderheid van de Kamer was het met de VVD en D66 eens. De Zondagswet regelt onder andere dat het verboden is om op zondag vóór 13.00 uur een evenement te organiseren.

D66-Kamerlid Koser Kaya vindt het "onacceptabel" dat de minister weigert om de wens van de Kamer uit te voeren.

naar: www.telegraaf.nl van 27 oktober 2015

1p 21 Wat moet op de puntjes in tekst 13 worden ingevuld?

- A amendement
- B initiatiefwet
- C interpellatie
- D motie

2p 22 Hieronder staat een aantal beweringen over ambtenaren.

→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

- 1 Ambtenaren hebben invloed op de formulering van wetten.
- 2 Ambtenaren hebben invloed op de uitvoering van wetten.
- 3 Een huisarts is een voorbeeld van een ambtenaar.
- 4 Na de verkiezingen worden de ambtenaren op een ministerie vervangen door nieuwe ambtenaren.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

tekst 14

Gekozen bestuurders

Bestuurders op alle niveaus (burgemeester, ... **(1)** ... en ... **(2)** ...) bepalen steeds meer het beleid. D66 wil op al deze niveaus door de bevolking gekozen bestuurders die hun eigen kabinet of college samenstellen.

naar: d66.nl van 2 februari 2016

- 1p 23 Welke bestuurders zijn op de puntjes in tekst 14 weggelaten?
bij (1)		bij (2)	
A	commissaris van de Koning		minister-president
B	gedeputeerde		Provinciale Statenlid
C	gemeenteraadslid		gedeputeerde
D	minister-president		gemeenteraadslid
E	Provinciale Statenlid		commissaris van de Koning
- 1p 24 Bij welk uitgangspunt past het standpunt van D66 in tekst 14?
- A democratisering van de politiek
  - B deregulering
  - C particulier initiatief
  - D vermindering van de bureaucratie

tekst 15

Fragmenten uit de beginselverklaring van de politieke partij VoorNederland (VNL)

De overheid dient zich zoveel mogelijk toe te leggen op haar kerntaken. Een van die kerntaken is veiligheid. Er moet daarom fors worden geïnvesteerd in politie en defensie.

Nederland moet weer een soeverein¹⁾ land worden. De Europese Unie moet daarom terug naar haar oorspronkelijke doel: ... .

Kansloze immigratie willen we stoppen. De integratieproblemen zijn al veel te groot. Wij verdedigen de westerse kernwaarden: de democratische rechtsstaat, de vrije markt, de vrijheid van meningsuiting, de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen, de gelijkwaardigheid van hetero's en homo's en de scheiding van kerk en staat.

noot 1 soeverein = onafhankelijk

naar: www.vnl.nu van 2 februari 2016

- 1p 25 Welke belangrijke pijler van de Europese Unie moet op de puntjes in tekst 15 worden ingevuld?
- A een gemeenschappelijk buitenlands beleid
  - B bestrijding van criminaliteit
  - C economische samenwerking
  - D een gemeenschappelijk integratiebeleid
  - E een gemeenschappelijke munt
- Zie tekst 15.*
- 1p 26 De politieke partij VNL is in 2014 opgericht. Bij welk kenmerk van een parlementaire democratie past de oprichting van de politieke partij VNL? bij het kenmerk dat
- A de bevoegdheden van bestuurders zijn vastgelegd in de Grondwet
  - B er geheime verkiezingen zijn
  - C er grondrechten zijn
  - D er sprake is van een machtenscheiding
- 1p 27 Bij welke politieke stroming is VNL op basis van tekst 15 het best in te delen?
- A de christendemocratische stroming
  - B de liberale stroming
  - C de rechts-extremistische stroming
  - D de sociaaldemocratische stroming

- 2p 28 Hieronder staan verschillende Europese instellingen.
- 1 de Europese Commissie
  - 2 de Raad van de Europese Unie
  - 3 het Europees Hof van Justitie
  - 4 het Europees Parlement
- Welke van deze instellingen hebben als taak wetsvoorstellen goed te keuren? Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.

tekst 16

Staatssecretaris moet Mediawet noodgedwongen aanpassen

Staatssecretaris Sander Dekker moet met zijn Mediawet terug naar de Tweede Kamer. Hij slaagt er niet in om de wet in de huidige vorm door de Eerste Kamer te krijgen. Hij kondigde aan dat hij met een aanpassing op de wet zal komen. Alleen dan kan hij steun in de Eerste Kamer krijgen.

naar: www.ad.nl van 1 maart 2016

- 1p 29 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. In welke fase is de besluitvorming over de Mediawet in tekst 16 blijven steken?
- A fase 1: noemen van wensen / het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
  - B fase 2: vergelijken of afwegen van wensen of behoeften: de politiek komt met oplossingen
  - C fase 3: het nemen van besluiten
  - D fase 4: het uitvoeren van besluiten

Zie tekst 16.

- 1p 30 Waarom komt de Eerste Kamer niet zelf met een aanpassing van de Mediawet?
- A omdat alleen de regering wetten mag aanpassen
  - B omdat alleen de Tweede Kamer het recht van initiatief heeft
  - C omdat de Eerste Kamer geen recht van amendement heeft
  - D omdat in de Eerste Kamer blijkbaar geen steun voor de aanpassing is

Zie tekst 16.

- 1p 31 Waarom kan het zo zijn dat in de Tweede Kamer wel een meerderheid voor de wet was en in de Eerste Kamer niet?
- A omdat de Eerste Kamer minder zetels heeft dan de Tweede Kamer
  - B omdat de Tweede Kamer ook de controlerende macht heeft en de Eerste Kamer niet
  - C omdat in de Eerste Kamer de zetels anders over de partijen verdeeld waren dan in de Tweede Kamer
  - D omdat in de Eerste Kamer ook ministers zaten

tekst 17

Hún Brussel, óns Nederland

We zijn allang niet meer baas in eigen huis. We zijn gast in eigen land; niet langer in staat onze eigen toekomst te bepalen, maar machteloze toeschouwers van on-Nederlands beleid, terwijl de EU-nationalisten feestvieren en genieten van eeuwigdurende lunches. Er is geen terrein te verzinnen waar we niet worden geschaad door de blinde bewoners van de ivoren torens in Brussel.
Uit de EU. Uit de euro.

naar: het verkiezingsprogramma 2012-2017 van een Nederlandse politieke partij

- 1p 32 Van welke politieke partij is tekst 17 afkomstig?
- A CDA
  - B D66
  - C GroenLinks
  - D PVV

tekst 18

Uitgangspunten van een politieke partij

We kiezen principieel voor menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid van mensen en de solidariteit tussen mensen. Daarom verzetten we ons tegen een maatschappij die wereldwijd overheerst wordt door een mentaliteit van 'ieder voor zich' waarin het recht van de sterkste het wint van het principe van gelijke kansen voor iedereen.

We zetten ons in om de overheersing van de factor 'kapitaal' in de samenleving te doorbreken. Dat betekent zowel inzet binnen, als activiteiten buiten het parlement om de vertegenwoordiging van, en het contact met de mensen te bevorderen.

naar: de kernvisie van een politieke partij

- 1p 33 Tekst 18 is afkomstig uit een document waarin de kernvisie van een politieke partij is opgeschreven.
→ Tot welke politieke stroming behoort deze politieke partij?

- 2p 34 Hieronder staat een aantal kenmerken en rollen van politieke partijen.
- 1 Ze brengen hun ideeën onder de aandacht van de burgers.
  - 2 Ze leveren mensen voor politieke functies.
  - 3 Ze nemen soms standpunten over van maatschappelijke groeperingen.
  - 4 Ze zijn als coalitiepartij medeverantwoordelijk voor het regeerakkoord.
- Welke twee kenmerken of rollen blijken uit tekst 18? Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.

Analyse maatschappelijk vraagstuk: werkstress

Bij de beantwoording van de vragen 35 tot en met 45 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 6 van het bronnenboekje.

Lees tekst 1.

- 1p 35 Minister Asscher heeft de campagne Check je Werkstress gestart. Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia. Stel dat bij het opzetten van de campagne is uitgegaan van de multi-step-flow theorie.
- Uit welke regels van tekst 1 blijkt dit dan?
- A regels 8-9 (“Asscher ... geschreven.”)
  - B regels 10-12 (“Minister Asscher ... aan te pakken.”)
  - C regels 14-16 (“Deze campagne ... werkvloer.”)
  - D regels 18-19 (“Onder anderen ... werkstress.”)

Lees tekst 2.

- 2p 36 Uit tekst 2 zijn waarden af te leiden op basis waarvan minister Asscher werkstress wil aanpakken.
- Welke waarden blijken uit tekst 2? Noem **twee** waarden.

Zie tekst 2.

- 2p 37 Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit verschillende invalshoeken bekijken, waaronder de politiek-juridische invalshoek en de veranderings- en vergelijkende invalshoek. In tekst 2 zijn twee andere invalshoeken te herkennen.
- Welke **andere** invalshoek komt vooral naar voren in de regels 1-6 en welke vooral in de regels 8-11?
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Regels 1-6: de ... invalshoek
- Regels 8-11: de ... invalshoek

Zie tekst 1 en tekst 2.

- 4p 38 Werkstress is een maatschappelijk vraagstuk. Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Een kenmerk is dat het vraagstuk de aandacht krijgt van de media.
→ Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk die in tekst 1 of 2 naar voren komen en geef bij elk kenmerk een citaat uit tekst 1 of 2 dat betrekking heeft op het kenmerk.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
Citaat uit tekst ... bij dit kenmerk: ...
Kenmerk 2: ...
Citaat uit tekst ... bij dit kenmerk: ...

Zie tekst 2.

- 1p 39 Kun je uit tekst 2 afleiden of Asscher, toen hij het interview gaf, lid was van een coalitiepartij of van een oppositiepartij? Geef een verklaring voor je antwoord.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Ja, Asscher was lid van een ... (kies uit: coalitiepartij/oppositiepartij), want uit tekst 2 blijkt ...
of
Nee, dat kun je niet weten, want ...

Lees tekst 3.

- 2p 40 LIA is een belangengroep. Een kenmerk van belangengroepen is dat ze bepaalde belangen nastreven.
→ Noem een **ander** kenmerk van belangengroepen en geef aan waarom LIA in tekst 3 daaraan voldoet.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk: ...
LIA in tekst 3 voldoet daaraan, omdat ...

Zie tekst 3.

- 2p 41 Uit tekst 3 blijkt dat belangengroep LIA de beschikking heeft over een aantal machtsmiddelen om haar doel te bereiken.
→ Noem **twee** van deze machtsmiddelen.

Lees tekst 4.

- 1p 42 Teksten kunnen in meer of mindere mate objectief of subjectief zijn. In tekst 4 lees je reacties van vier personen op de stelling 'Mijn werkstress is het afgelopen jaar gestegen!'.
Wie is in zijn reactie het meest objectief?
A Benno
B François
C Huub
D Paul

Lees tekst 5.

- 2p 43 Tekst 5 stond in het dagblad Metro als onderdeel van de campagne Check je Werkstress.
Massamedia kunnen verschillende functies hebben, waaronder de amuserende functie.
→ Leg uit welke **twee andere** functies van de massamedia tekst 5 kan vervullen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 De ... functie, want ...
- 2 De ... functie, want ...

Lees tekst 6.

- 1p 44 Maatschappelijke vraagstukken kun je vanuit verschillende invalshoeken bekijken.
→ Formuleer vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek een vraag waarop het antwoord in tekst 6 staat.

- 2p 45 Stel, je hebt een eigen bedrijf en bent dus werkgever. Als werkgever heb je bepaalde belangen.
→ Ben jij als werkgever voor het verbieden of voor het toestaan van werkmail na zes uur? Geef een argument voor je mening en verwijst daarbij naar een gegeven uit het bronnenboekje. Geef daarnaast aan welk belang jij als werkgever bij jouw keuze hebt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Ik ben voor het **verbieden** van werkmail na zes uur, want ... (geef argument en tekstverwijzing)
Het verbieden is in mijn belang, want ...

of

Ik ben voor het **toestaan** van werkmail na zes uur, want ... (geef argument en tekstverwijzing)
Het toestaan is in mijn belang, want ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.